

5. Analiz pravovoho rehuliuвання diialnosti innovatsiinykh struktur, pidtrymky maloho ta serednoho pidpriemnytstva v Ukraini (rehionalnyi aspekt). (2018). S. V. Hlibko (Ed.). Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].

6. Stan hospodarskoi diialnosti okremykh obiednanykh terytorialnykh hromad Kharkivskoi oblasti. (2020). S. V. Hlibko, Yu. V. Heorhiievskii, N. M. Vnukova (Eds.). Kharkiv : NDI PZIR NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].

7. Ofitsiynyi sait Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy: bankivski prohramy. URL: https://sme.gov.ua/program_type/kredytni-programy-za-pidtrymky-mizhnarodnyh-finansovyh-organizatsii/ [in Ukrainian].

8. Ofitsiynyi sait Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy: biudzhetni prohramy. URL: https://sme.gov.ua/program_type/derzhavni-programy/ [in Ukrainian].

9. Derzhavna prohrama Dostupni kredyty 5-7-9 %. URL: <https://5-7-9.gov.ua/#prog> [in Ukrainian].

10. Raiffaizen Bank Aval: Dostupni kredyty 5-7-9%. URL: <https://www.aval.ua/storage/files/5-7-9-for-clients-03072020-003.pdf> [in Ukrainian].

11. KUB: kredytni prohramy. URL: <https://kub.pb.ua/kreditny-programi> [in Ukrainian].

Пасмор Юлія Вікторівна

кандидат наук із соціальних комунікацій, науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID: 0000-0001-8773-360X

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ВІДКРИТОЇ НАУКИ ТА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті розглянуті питання трансферу технологій відкритої науки у контексті розвитку інноваційного підприємництва. Визначено, що використання ресурсів Low-code application platforms (LCAP) для автоматизації бізнесу, інноваційні кластери промисловості, технопарки, електронні

форми господарської діяльності є невід'ємними елементами Sustainable Development.

Ключові слова: технології, відкрита наука, електронні ресурси, цифрова економіка, інноваційне підприємництво.

Pasmor Julia

PhD in social communications, Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

ORCID: 0000-0001-8773-360X

TRANSFER OF OPEN SCIENCE TECHNOLOGIES AND DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP

The article considers the issues of transfer of open science technologies in the context of the development of innovative entrepreneurship. It is determined that the use of resources of Low-cod application platforms (LCAP) for business automation, innovative industry clusters, technology parks, electronic forms of economic activity are integral elements of Sustainable Development.

Keywords: technologies, open science, electronic resources, digital economy, innovative entrepreneurship.

У контексті виконання Україною як амбітних завдань із побудови цифрового суспільства й Open Innovation, так і довгострокових планів з інтеграції наукових надбань і досягнень учених у Європейський інформаційний простір певним орієнтиром, так би мовити, дороговказом стала Стратегія розвитку ЄС до 2020 р., спрямована на «Інноваційний союз» [6]. Враховуючи її положення, а також виклики й реалії цифрової трансформації, нашою країною передбачено наступні кроки:

- слідування практичним цільовим спрямуванням, окресленим на шляху до реалізації Digital Agenda (завдання розвитку цифрових технологій);
- розроблення і проведення An Industrial Policy for the Globalization Era (промислової політики в епоху глобалізації);

- виконання An Agenda for New Skills and Jobs (завдань із формування нових навичок і створення нових професій).

Крім того, створення Digital Agenda й реалізація завдань модернізації промислової політики в епоху відкритих інформаційних систем потребує побудови інтелектуально-інноваційної економіки, заснованої на знаннях та відкритих інноваціях. Йдеться передусім про врахування глобальних тенденцій до: а) створення і використання відкритості й доступності наукових проєктів у галузі правового забезпечення малого та середнього бізнесу; б) застосування сучасних технологій open science, інформаційних ресурсів, відкритих міжнародних платформ, всесвітніх баз даних, що, за великим рахунком, поступово стають невід’ємними елементом інноваційних економічних систем цифрового суспільства Open Innovation, умовою сталого розвитку Sustainable Development [1]. Так, платформа Creatio увійшла до числа 15 найкращих рішень на ринку, надаючи організаціям інструменти для автоматизації бізнес-процесів і налаштування програмних рішень управління даними, доповнення IT-екосистем організації необхідною функціональністю [7].

Як передбачено європейським документом «Європа 2020: стратегія розумного, стійкого й всеосяжного зростання», для впровадження інноваційних систем Sustainable Development слід домогтися: прискорення темпів інтелектуального, стійкого і всебічного зростання економіки; сталого розвитку інноваційного підприємництва; побудови, формування й використання систем й прогресивних технологій відкритої науки [1]. Наприклад, за нинішніх глобальних тенденцій до введення технологій відкритої науки, закономірних трансформацій суспільства, еволюції форм і методології досліджень актуалізуються питання віртуалізації різних сфер економіки й життєдіяльності суспільства, а в середовищі інноваційного підприємництва формується новий світ науково-практичних комунікацій, де на перший план виходять інформаційні зв’язки й взаємодія, комп’ютерні технології, віртуальні гроші (криптовалюта), електронні сервіси у сферах адміністративних послуг, управління, регіональних цифрових проєктів та ін. [1; 2]. Цілком зрозуміло, що все це підвищує статус і вагу науково-технічної діяльності, експериментальних розробок молодих

вчених, поєднаних із практикою інформатизації й дигіталізації суспільно-економічних процесів. Невипадково команди E-LIS, E-prints in Library and Information Science у рамках Міжнародного тижня Відкритого доступу 2020 наголосили на важливості відкритості з метою вжиття заходів для створення структурної справедливості та інтеграції, побудови ефективної систем обміну знаннями [8].

У контексті технологій відкритої науки у Декларації з питань цифрової економіки (Osaka Declaration on Digital Economy) наголошується на потребах налагодження діалогу з питань максимізації застосування потенціалу досягнень відкритої науки й digital economy для інновацій і швидких темпів розвитку [1]. Водночас в окремому розділі «Інновації: дигіталізація, вільний обіг інформації з довірою», присвяченому ефективному використанню достовірної інформації й наукових даних, акцентується увага як на важливості open science, open innovation для досягнення цілей сталого розвитку, так і на їх придатності для формування інклюзивних, стійких, безпечних і вартих довіри спільнот [1]. З огляду на це до національного нормативно-правового поля й інноваційного процесу введено поняття «креативні індустрії» – види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості й робочих місць через культурне (мистецьке) та (або) креативне вираження, а їх продукти й послуги є результатом індивідуальної творчості [1]. Вбачається, що завдяки цьому певним чином структурується інформаційно-знаннева сфера, яка безпосередньо формує когнітивно-методологічний потенціал економіки нової формації, що ґрунтується на використанні досягнень сучасної науки, інноваційному потенціалі й нових відкритих знаннях. Складно не погодитися з пропозиціями багатьох учених створити єдину систему «прикладної науки», а саме online систему «Прикладна наука», де фірми, органи влади, усі, хто зацікавлений, зможуть знайти наукові розробки, необхідні дані й контакти виконавців досліджень [3]. Слушною є також думка стосовно необхідності активізації процесу створення науково-технологічних парків і малих підприємств на базі науково-технічних закладів, за рахунок закордонних фондів і ефективних програм інформаційно-комунікаційної взаємодії та співробітництва [3, с. 9].

В Україні вже накопичено певний досвід функціонування наукових парків, бізнес-інкубаторів, бізнес-ангелів [2], економічних стартапів, інноваційних кластерів промисловості [4]. За результатами його вивчення можемо стверджувати, що перевагою технопарків і наукових парків є формування ланцюга «наука, технології – впровадження». У цьому аспекті додамо, що для успішної реалізації проєктів потрібні менеджери у сфері наукових досліджень і розробок, які забезпечували б державне сприяння активізації трансферу технологій на основі інтернет-підтримки баз даних наукових розробок. В аспекті вирішення економіко-правових проблем розвитку та сприяння господарської діяльності вкрай важливим є взаємозв'язок інфраструктури підтримки підприємства з інноваційною й цифровою інфраструктурами.

Коли йдеться про перспективи сталого розвитку малого і середнього інноваційного підприємництва в Україні питання створення науково-технологічних парків набуває особливої актуальності. Підтвердженням цьому є те, що сьогодні цифровізація вважається чинником створення і модернізації інноваційних регіональних систем малого і середнього бізнесу, соціоекономічного прогресу в Україні. До прикладу, в аналітичному огляді «Аналіз впливу на формування національної інноваційної політики України процесів цифровізації суспільно-економічних відносин» вказані цілі цифрового розвитку; цифровізація та інновації визнані складовими відкритої економіки і знань, цифрової трансформації бізнесу; передбачено створення екосистеми для досліджень та інновацій у сфері ІКТ ЄС; підкреслено інноваційний потенціал відкритої науки й розвитку цифрового ринку, гармонізації з цифровими ринками країн ЄС. Стає очевидним, що саме завдяки виникненню і поширенню технологій і ресурсів відкритої науки прискорюється рух до інноваційного простору в Україні, економічного зростання й Digital Single Market, віртуалізації економічної інформаційної інфраструктури [1]. У той же час слід брати до уваги, що з позицій економіко-правового розвитку, сприяння господарській діяльності в умовах трансформації інноваційного підприємництва існує потреба у подальшому зміцненні взаємозв'язку інфраструктури підтримки підприємства з інноваційною й цифровою інфраструктурами, актуа-

лізується також проблема розвитку електронної форми господарського обороту на етапі становлення [5]. Зокрема, в аналітичній записці «Цифрова трансформація (цифровізація) регіонів України» зазначено, що нині для впровадження цифрових стратегій розвитку регіональної політики, підтримки конкурентоспроможності й інновацій розробляються моделі «розумного регіону», який будується на основі «розумної спеціалізації», регіонального й транскордонного співробітництва, розвитку кластерів, регіональних інноваційних систем, online-офісів надання адміністративних послуг, що стало базою, так би мовити, відправною точкою [1].

Таким чином, у сучасних умовах упровадження цифрових технологій у галузі економіки та сфери господарської діяльності можливе завдяки успішному поєднанню і використанню online комунікацій в економічній сфері, виконанню відкритих науково-дослідницьких проєктів, побудові цифрових систем з інноваційної діяльності. Із цього приводу представники суспільства висловлюють різні думки, але всі вони єдині в тому, що цифровізація має стати головним інструментом для досягнення стратегічної цілі України – забезпечення добробуту, комфорту і якості життя українців на рівні, вищому за середній показник у Європі (50–60 %) [4]. До ключових цифрових трендів, що впливають на сталий інноваційний розвиток малого і середнього бізнесу, інноваційного підприємництва, віднесено такі, як: цифрові технології; відкриті дані, які стають головним джерелом конкурентоспроможності; розвиток сфери інтернету речей (Internet of things, IoT); цифрові трансформації як окремих бізнесів, так і цілих секторів; економіка спільного користування (sharing economy); віртуалізація фізичних інфраструктурних IT-систем; штучний інтелект (artificial intelligence, AI); цифрові платформи відкритої науки та відкритих інновацій. Спираючись на євроінтеграційні процеси, розробка єдиного цифрового ринку (Digital Single Market). Так, завдяки створенню Digital Single Market підтримуються відкрита наука і вільний доступ до наукових результатів, упровадження в промисловість і державні органи відмінної цифрової інфраструктури – суперкомп'ютерів і сховищ даних [1]. Саме з цим пов'язані зміни в соціоекономічній системі з метою поширення так званої економіки

спільної участі (Sharing Economy). За таких умов суть економічного й соціального прогресу полягає також у спільному користуванні людських і фізичних ресурсів із метою створення й використання відкритих інновацій у Sharing Economy.

Крім того, корисним із точки зору цифрової трансформації є включення до регіональної політики побудови інноваційного підприємництва елементів управління, що базуються на online сервісах, платформах колективної свідомості (Collective Awareness Platforms), а також поетапної загальної цифровізації окремих галузей економіки, залучення ресурсів шляхом застосування мобільних й інтернет-технологій [1].

Із наведеного випливає, що для виконання завдань цифрової трансформації господарської діяльності і підприємництва, зважаючи на доступність і відкритість інновацій і вже існуючі цифрові проекти, найважливішими факторами, стають смарт-технології, online послуги і сервіси, серед яких: Інтернет речей (Internet of things), штучний інтелект і машинне навчання (Artificial intelligence & Deep learning), технології, що ґрунтуються на принципах розподіленого реєстру (Blockchain), «хмарні» комп'ютерні сервіси й обчислення (Cloud computing), «розумні» комплекси і пристрої (Smart everything), високі дані (Big Data), віртуальна й доповнена реальність (Augmented & additive reality), сучасні біоінженерні технології (Biotech), системи кібербезпеки (Cybersecurity), соціальні мережі (Facebook, Twitter), цифрові двійники (Digital twins), цифрові технологічні платформи (агрегатори). Вказані нові технології вже зараз активно впроваджуються в економіку, кардинально змінюючи процес виробництва, підхід до ведення бізнесу і господарської діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глібко С. В., Пасмор Ю. В. Вплив процесів цифровізації на розвиток відкритих інновацій в Україні. *Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України* : монографія / за ред. С. В. Глібко, А. В. Стріжкова. Харків, 2019. С. 166–180.

2. Завадська А. Т. Щодо інформаційно-комунікативної взаємодії суб'єктів інноваційного процесу: національний та міжнародний досвід. *Право та інновації*. 2020. № 3. С. 34–37.

3. Згалат-Лозинська Л. О. Напрями удосконалення державного регулювання процесу управління інноваційними проєктами в науковій сфері. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 13. С. 7–13.

4. Ковальов А. В. Інноваційні кластери промисловості України. Проблеми та шляхи їх вирішення. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. Маріуполь, 2013. Вип. 2. т. 1. С. 129–135.

5. Стріжкова А. В. Взаємозв'язок інфраструктури підтримки підприємництва з інноваційною та цифровою інфраструктурами. *Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах* : зб. наук. пр. за матеріалами II круглого столу (м. Харків, 17 трав. 2019 р.). Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. С. 123–126.

6. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth / European Commission. Brussels, 2010. 32 p. URL: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>

7. Creatio увійшла до рейтингу найкращих low-code платформ за версією Nucleus Research. URL: <https://www.terrasoft.ua/business/news/66127>

8. Theme of 2020 Open Access Week to be Open with Purpose: Taking Action to Build Structural Equity and Inclusion. URL: <http://www.openaccessweek.org/profiles/blogs/2020-theme-announcement-english>

REFERENCES

1. Ghlibko, S. V., & Pasmor, Ju. V. (2019). Vplyv procesiv cyfrovizaciji na rozvytok vidkrytykh innovacij v Ukraini. In S. V. Ghlibko, & A. V. Strizhkova (Eds.), *Pravove zabezpechennja virtualizaciji infrastruktury nacionaljnoji ekonomiky Ukrainy - Legal support of virtualization of the infrastructure of the national economy of Ukraine*. (pp. 166–180). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

2. Zavadsjka, A. T. (2020). Shhodo informacijno-komunikatyvnoji vzajemodiji sub`ektiv innovacijnogho procesu: nacionaljnij ta mizhnarodnij dosvid. *Pravo ta innovacii - Law and innovation*, 3, 34–37 [in Ukrainian].

3. Zghalat-Lozysjka, L. O. (2020). Naprjamy udoskonalennja derzhavnogho rehuljuvannja procesu upravlinnja innovacijnymy projektamy v naukovij sferi. *Pidpryjemnyctvo ta innovacii - Entrepreneurship and innovation*, 13, 7–13 [in Ukrainian].

4. Kovaljov, A. V. (2013). Innovacijni klasteri promyslovosti Ukrainy. Problemy ta shljakhy jikh vyrishennja. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualjnoji vlasnosti - Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property*. (pp. 129–135). Mariupolj, issue 2, vol. 1 [in Ukrainian].

5. Strizhkova, A. V. (2019). Vzajemozv'jazok infrastruktury pidtrymky pidpryjemnyctva z innovacijnoju ta cyfrovoju infrastrukturamy. *Ekonomiko-pravovi problemy rozvytku ta spryjannja ghospodarskij dijalnosti v suchasnykh umovakh* : zb. nauk. pr. za materialamy II krughlogho stolu (m. Kharkiv, 17 trav. 2019) - *Economic and legal problems of development and promotion of economic activity in modern conditions: a collection of scientific papers on the materials of the II round table* (pp. 123–126). Kharkiv : NDI PZIR NAPrN Ukraïny [in Ukrainian].

6. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth / European Commission. Brussels, 2010. 32 p. URL: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%2020%20-%20EN%20version.pdf> [in English].

7. Creatio uvijshla do rejtyngnu najkrashhykh low-code platform za versijeju Nucleus Research. URL: <https://www.terrasoft.ua/business/news/66127> [in Ukrainian].

8. Theme of 2020 Open Access Week to be Open with Purpose: Taking Action to Build Structural Equity and Inclusion. URL: <http://www.openaccessweek.org/profiles/blogs/2020-theme-announcement-english> [in English].

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна

науковий співробітник НДІ правового забезпечення

інноваційного розвитку НАПрН України

ORCID: 0000-0002-8802-1441

ЩОДО ДОГОВІРНИХ ЗАСАД ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Наукову працю присвячено дослідженню договірних відносин в сфері надання послуг з постачання природного газу, зокрема розглядаються питання договірних засад здійснення господарської діяльності у відповідній сфері. Встановлено, що основними економіко-правовими передумовами щодо регулювання договірних правовідносин є сукупність факторів матеріально-правового, економічного та економіко-політичного характеру. Визначені основні види договорів, що впорядковують правовідносини щодо постачання природного газу.